

DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník gšt. Josef Churavý.

Plukovník děl. Václav Ždímal:

Dělostřelectvo a tanky.

Při studiu spolupráce dělostřelectva s tanky a obrany proti tankům vyvstává mnoho otázek, jež třeba rozřešit tak, aby dělostřelec v každé situaci s každým materiálem byl na výši doby; mnoho otázek se naskytá i při provádění výcviku obsluhy. Dotýkám se dnes jen letmo některých otázek s přáním, aby můj článek byl podkladem k diskusi; jestliže lidský mozek vynalezl tank, musí vynalézt i způsob spolupráce s ním i způsob obrany proti němu.

Náš předpis o střelbě D-VII-1 mluví v čl. 576—580 jen o střelbě na tanky, t. j. o obraně; o podpoře tanků neříká nic.

Zkoumejme spolupráci s tanky na příkladě: Prapor anebo pluk pěchoty bude útočit s podporou roty nebo praporu tanků na dosti dobře vybudované nepřátelské postavení, hájené jedním praporem v šířce 1200 m, jenž mimo obvyklé opevňovací práce vybudoval i zákopy proti lehkým tankům a minová pole a má dostatek protitankových zbraní, t. j. 3 protitanková děla a 6 protitankových kulometů, které jsou členěny do hloubky (v 1. sledu $\frac{2}{3}$, v 2. sledu $\frac{1}{3}$). Před útokem musí předcházet dělostřelecká příprava, neboť nepřátelské opevňovací práce, t. j. zákopy proti tankům a minová pole, mohly by vyřadit tanky z boje. To znamená, že přítomnost tanků v některé situaci prodlouží dobu trvání dělostřelecké přípravy (rozpor s čl. 324 předpisu P-I-2), neboť kromě pravidelných úloh dělostřelecké přípravy přistupuje mnoho jiných úloh: zničit anebo umlčet nepřátelské protitankové zbraně (budou-li ovšem známy), vystřílet průchody pro tanky v minových polích (celé pole nelze zneškodnit), rozstřílet zákopy v místech přechodů pro tanky a v době vyrazení tanků k útoku oslepit pozorovatelný nepřítele, zároveň mohutně umlčet jeho dělostřelectvo a být na střehu, aby bylo možno ihned zahájit palbu na nově objevené nepřátelské protitankové zbraně.

Všechny palby vyjma poslední mohou být připraveny i nacvičeny. Zvláštní zmínky zasluhuje však palba na nově objevené zbraně proti tankům, jež bude mít stejný průběh jak při útoku na více nebo méně organizované postavení, tak i při útoku ve volném terénu za podpory tanků.

Dejme tomu, že naše vlastní pěchota je na vzdálenost 400 m od předního okraje nepřátelského pásma hlavního odporu v svém východišti útoku; východiště útoku pro tanky bude asi 1200—1500 m od nepřátelského postavení (nelze vždy dodržet ustanovení předpisu P-I-2, čl. 328), rychlost tanků z východiště až na přední okraj postavení bude 10 až 15 km za hodinu (upravený terén pro tanky), průměrně tedy 12 km. Při dělostřelecké přípravě se propracuje pěchota až na bezpečnostní vzdálenost, t. j. až na oněch posledních 200 m, a vždy bude žádat od tanků, aby byly již v nepřátelském postavení, než ona vyrazí ke zteči, t. j. nejpozději v hodinu H. Postupují-li tanky rychlostí 12 km za hodinu, t. j. 200 m za minutu (to není příliš velká rychlost na terénu upraveném pro jejich postup), překonají

vzdálenost ze svého východiště až k nepřátelskému postavení za 6 minut, neboli vyrazí k útoku v hodinu H — 6 minut a v hodinu H — 1 min. překročí vlastní pěchotu; je záhodno, aby tuto vzdálenost překonaly v době co nejkratší.

Měly-li by tanky vyrazit tak, jak říká předpis P-I-2, čl. 329, druhý odstavec, vnikly by do nepřátelského postavní později, v nejlepším případě snad současně s vlastní pěchotou (viz také čl. 568 předpisu P-I-2) a následkem by byl — velké ztráty u vlastní pěchoty. Tedy tanky vyrazí v hodinu H — 6 minut; jakmile se objeví — dejme tomu, že na celých 1200 m — ihned zahájí na ně palbu nepřátelské dělostřelectvo, na vzdálenost 1000 m také protitanková děla a na vzdálenost asi 600 m protitankové kulomety. Vlastní dělostřelectvo přímé podpory se nestará o boj proti dělostřelectvu, zato však musí být na střehu, aby od okamžiku vyrazení tanků bylo pohotově k jejich podpoře (ochraně). Nezjistila-li zpravodajská služba stanoviště protitankových zbraní (snad zjistí některá stanoviště děl, jež budou určitým způsobem vybudována a proto budou předmětem dělostřelecké přípravy, ale těžko zjistí stanoviště kulometů), tedy v hodinu H — 5 min. zahájí protitanková děla palbu na tanky a v hodinu H — 3 min. se připojí též protitankové kulomety. Velitel baterie přímé podpory zpozoruje některé dělo a má je umlčet anebo zničit. Co všechno musí udělat? Toto dělo jen zřídka bude u hlavního bodu nebo u některého zástřelného bodu baterie (bude-li, tím lépe); proto velitel baterie, i když pracuje na podkladě úplné přípravy (v našem případě), musí provést přenos střelby, t. j. musí předem zjistit (odhadnout) polohu tohoto protitankového děla proti některému nejvýhodnějšímu zástřelnému bodu a hned dát povel pro baterii. Možno sméle říci, že první řada bude vypálena v nejlepším případě za 1 minutu, t. j. v hodinu H — 4 minuty; bude-li řada krycí (potřeboval by 2 řady krycí, resp. využije ustanovení předpisu D-VII-1, tabulka na straně 184, za III), přejde ke střelbě účinné, která bude trvat maximálně 3 minuty, poněvadž v hodinu H — 1 min. musí palbu zastavit (přeložit), ježto tanky jsou již na 200 m od cíle (na bezpečnostní vzdálenost, kterou snad bude možno o něco zmenšit).

Nebude-li po přenosu první řada krycí, třeba ji opravit teprve po nové řadě (resp. 2 řadách), pozorované jako krycí; zahájení účinné střelby by pak trvalo nejvýše 2 minuty (snad ani ne tak dlouho). Třeba tu mít na zřeteli i potíže pozorovací, jež mohou prodloužit zastřílení (velitel baterie bude často mít jednostranné pozorování). Běží-li o umlčení protitankového kulometu, jenž zahájil palbu v hodinu H — 3 min., může se stát, že se velitel baterie ani nedostane k účinné střelbě pro nedostatek času.

Velitel baterie může užít v obou případech ustanovení předpisu D-VII-1, tabulka na straně 184, za IV, a přejít ihned k účinné palbě, která v prvním případě bude trvat nejvýše 3 minuty, v druhém případě nejvýše 1 minutu. Použit soustředění palby v oddílu nebude možno vzhledem na nedostatek času.

(P o z n á m k a: Pro přenos palby s jednoho cíle na druhý počítáme u lehkého dělostřelectva s dobou asi 3 minut; jak postupovat v tomto případě, předpokládáme-li, že v hodinu H, t. j. v okamžiku vyrazení pěchoty, má tato baterie ve spolupráci s pěchotou umlčet nějaký cíl?)

Třeba se nyní vmyslet do situace velitele baterie, jak musí být pohotový na podkladě dobré znalosti předpisu o střelbě a na podkladě všech pomůcek, dobře vypracovaných pro úplnou přípravu! Jaká souhra je žádoucí mezi

velitelem baterie a baterií pro rychlé dodání a provedení povelu pro střelbu! Tento problém žádá mít pohotově velitele baterií a dobře pracující baterie. Jaké těžkosti se naskytou v obdobném případě v střetném boji? Nebude lépe, vyřešit tuto otázku tím, že ochrana tanků bude zajištěna — řekl bych — číhacími (doprovodnými) děly tankovými, která budou číhat na protitankové zbraně a přímou střelbou se pokusí je umlčet, nebo dýmovým střelivem oslepit?

Podobné otázky se vyskytují v obraně proti tankům, ať jde již o činnost jednotlivého děla jako protitankového nebo o obranu celé baterie v palebném postavení proti útočícím tankům.

Uvažujme nejdříve o činnosti protitankového děla ráže 7.5 cm nebo 8 cm, jehož stanoviště bude v pásmu hlavního odporu pěchoty; nechť toto dělo střílí čelně (přímo) na tank, počínajíc vzdáleností 1500 m. Přímé míření na podkladě nezávislého zaměřovače dovoluje rychlou spolupráci mezi mířičem a obsluhou děla (mířič míří na patu cíle); kadence (rychlost) dosažené střelby nebude maximální, ale bude snad 4 rány za minutu (závislá na souhře celé obsluhy děla), neboli při rychlosti tanku 200 m za minutu může naň dělo vystřelit až 20 ran (snad i více) na vzdálenost mezi 1500 až 500 m. Střelba čelní dá (doufám a věřím) dobré výsledky.

Na vzdálenost menší než 500 m přejde mířič k míření výpomocným hledím (zorné pole dalekohledu je na tuto a menší vzdálenost již malé). Na tyto malé vzdálenosti by bylo třeba nejúčinnější střelby; toto však nebude zajištěno, poněvadž výpomocné hledí nevyhovuje docela; při míření na patu cíle na dálky mezi 500 m až skoro do vzdálenosti 200 m dostaneme rány krátké (viz v tabulkách střelby rubriku „Výška vrcholu“). Má-li být dosaženo zásahu na tak malou vzdálenost, bude třeba, aby mířič mířil na vrchol cíle — nebo nad cíl.

Bude třeba, aby v tom smyslu byly opraveny nebo doplněny články 68 předpisu D-II-1a a čl. 101 předpisu D-II-2a, poněvadž výpomocná hledí našich děl ráží 7.5, 8 a 10 cm nevyhovují pro úkol, jenž se od nich bude žádat, totiž pro nárazovou střelbu granáty na blízké tanky. Bude nutno upravit i výpomocná hledí, aby vyhovovala pro tento úkol, anebo pořídit hledí se stupnicí (hledí nejsou konstruována pro střelbu granáty na blízké, pohyblivé cíle, jako jsou tanky, nýbrž pro střelbu časovaných střel na blízké živé cíle).

Bude-li dělo umístěno v pásmu hlavního odporu tak, aby mohlo na postupující tanky působit bočně (vhodné flankující postavení), narazíme na další otázku: když tank bude postupovat bočně před tímto dělem ve vzdálenosti 1 km při rychlosti 200 m za minutu, t. j. při úhlové rychlosti 200 dc v 1 minutě, je naše obsluha, zejména mířič, s to zamířit na cíl a včas naň vystřelit? Nebude třeba u děl s takovouto úlohou zrekonstruovat zaměřovače na obdobné, jako jsou u protiletadlových děl (míření před cíl atd.)? Bude-li tank postupovat bočně před tímto dělem na vzdálenost asi 500 m při téže rychlosti, t. j. při úhlové rychlosti 400 dc v minutě — co nyní? Řekl jsem výše, že výpomocné hledí nám nevyhovuje při čelné střelbě, a zde k tomu přistupuje i bočný pohyb — neboli bude třeba i pro tyto případy zrekonstruovat nové výpomocné hledí, doplněné příčným mířítkem anebo něčím obdobným, aby jak dálkově tak i bočně dovolovalo mířiči zamířit a ještě včas vystřelit.

Obě tyto otázky zde uvedené týkají se nejen těchto protitankových děl, ale plně i baterií v jejich palebných postaveních; odkud budou tanky

útočit na baterie? Zpředu asi sotva; pravidlem s boku a pravděpodobně i zezadu — a na to musíme být připraveni, vybaveni miřidly i cvičení.

Konečně si musíme uvědomit rychlost postupu nepřátelských tanků při provádění střelby na ně podle ustanovení předpisu D-VII-1, čl. 578 — střelba na tanky baterií — a to: „projel-li tank touto přehradou, přeložíme střelbu v příslušném směru a dále“. Tanky budou za 1, 2, 3 minuty o 200, 400, 600 m blíže — a vzhledem na tuto rychlost postupu tanků musíme palby přehradné provádět dvěma (snad i třemi) bateriemi, při čemž jedna baterie střílí přehradu na zastřílenou dálku, druhá baterie na dálku o 100, 200 m kratší (ovšem zahájí ji, až pozoruje, že tanky prošly a blíží se); mezi tím si první baterie připraví palbu přehradnou opět o skok kratší — a tak se baterie svými palbami přesahují. Protože střepiny granátu ráže 7.5 a 8 cm nemají valného účinku na tanky, dá se k těmto přehradám užít jen materiálu větší ráže.

Major děl. Čeněk Schmidt:

Francouzské dělostřelecké zpravodajství za světové války.

Hlavním úkolem dělostřeleckého zpravodajství (DZ.) je získávat zprávy všech druhů, jež mohou mít vliv na použití vlastního dělostřelectva. Cenu mají jen ty zprávy, kterých může být využito okamžitě a úspěšně. Bude tedy hlavním úkolem DZ.:

- a) zjišťovati a určovati cíle pro dělostřelectvo,
- b) zpravovat nadřízené velitelství o všem, co souvisí s nepřátelským dělostřelectvem.

První úkol je technického rázu. Jeho účelem je vyhledávat cíle všech druhů, určit přesně jejich polohu a povahu. Studium nepřátelských obranných zařízení bude především zajímat pěchotu a 2. oddělení štábů. DZ. musí vyhledávat veškeré zprávy o nepřátelském dělostřelectvu (palebná postavení, SV., pozorovatelný, ústředny, styk a spojení, skladiště střeliva, muniční výdejny atd.) a o všem, co by mohlo sloužit za cíle pro palby rušivé a zabraňovací. Hlavním úkolem DZ. je proto studium cílů pro činnost protibaterijní, zabraňovací a rušivou.

Druhý úkol je taktického rázu a má za účel dodávat nadřízenému velitelství souhrny všech zpráv o nepřátelském dělostřelectvu (činnost, složení, učlenění atd.).

DZ. u sboru soustřeďuje, třídí a zpracovává veškeré zprávy o cílech pro vlastní dělostřelectvo s h l e d i s k a p r o v á d ě n í s t ř ě l e b. Disponuje všemi dělostřeleckými zpravodajskými prostředky, jež jsou dány k použití veliteli dělostřelectva sboru. DZ. sboru musí pracovat se značnou relativní rychlostí a být s to, přizpůsobit se všem fázím boje. Pracuje na úzké poměrně frontě. Všechny podřízené prostředky používá nejen k získávání zpráv, ale též k jejich ověřování (protínání zpráv). Dodávání zpráv musí mít organisováno tak, aby čas, potřebný k jejich přijetí, odevzdání, třídění a zpracování byl co nejkratší.

DZ. a r m á d y usměrňuje a uvádí v soulad úsilí a činnost DZ. podřízených sborů a provádí definitivní zpracování zpráv. Pracuje na široké frontě a má mnohem větší možnosti k získání zpráv a k jejich ověřování